

Якимчук Ю. В.
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

МОТИВАЦІЯ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ ТА УНИКНЕННЯ НЕВДАЧ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Психологам та педагогам часто необхідно розуміти, чому людина діє в той чи інший спосіб, чому люди ставлять перед собою ті чи інші завдання, які мотиви лежать в основі діяльності людини, як можна допомогти особистості стати успішною та подолати страх невдач. Розуміючи механізми формування мотиваційної сфери студента, викладач може впливати на формування його мотивації до вивчення навчальних предметів, формування мотивації займатися у майбутньому саме цією професійною діяльністю.

Ключем до розв'язання окреслених вище проблем є теорія досягнення успіху та страху невдач.

Засновниками цієї теорії вважають американських учених Д. Мак Клееланда, Д. Аткинсона та німецького вченого Х. Хекхаузена. За цією теорією поведінка людей, спрямованих на досягнення успіху та на уникнення невдачі, є різною. Мотивовані на досягнення успіху студенти ставлять перед собою позитивну ціль, досягнення якої вважається успіхом. Вони впевнені у своїх силах, налаштовані на успіх, мобілізацію всіх можливостей, активну діяльність задля досягнення мети. Студенти, мотивовані на уникнення невдачі, спрямовують всі свої зусилля не на досягнення успіху, а на уникнення поразок, провалів, незадовільних результатів. Вони невпевнені у собі, не вірять у можливість досягнення позитивних результатів. Такі студенти не відчувають задоволення від діяльності, бояться відповідальності, помилок і покарання. Людина, яка прагне успіху, зазнавши невдачі, активізує свою діяльність і досягає нерідко вищих результатів, ніж очікувала, а орієнтована на невдачу – за таких обставин часто «здається», припиняє подальші спроби завершити виконання завдання.

Т. О. Гордеева описує мотивацію досягнення як мотивацію, направлену на якомога краще виконання виду діяльності, орієнтованої на досягнення певного результату, до якого можливо застосувати критерій успішності, тобто цей результат можна порівняти з іншими результатами [1, с. 8].

Якщо студент намагається досягнути успіхів, високих результатів у своїй діяльності, то у нього достатньо сильно розвинута мотивація

досягнення успіху. Факторами, які визначають наявність у студента мотивації досягнення успіху є: (1) намагання досягнути високих результатів; (2) намагання все зробити якомога краще; (3) вибір складних завдань та намагання їх виконати; (4) намагання удосконалювати себе.

Для успішної діяльності потрібні не тільки здібності, але бажання працювати, цілеспрямованість, наполегливість. Особистості, націлені на успіх, як правило, активні, ініціативні. Вони не бояться невдач. Часто невдачі роблять їх ще сильнішими. При виконанні складних завдань та завдань в умовах обмеженого часу результативність таких студентів покращується.

Л. Г. Подоляк та В. І. Юрченко наголошують, що студент із вираженою мотивацією досягнення ставить перед собою віддалені цілі, прагне досягти унікальних результатів оригінальними засобами [2, с. 162].

Студенти, яким притаманна мотивація уникнення невдач є неініціативними, вони уникають складних завдань, неправильно оцінюють свої можливості, при виконанні складних завдань опускають руки, якщо у них щось не виходить. При виконанні завдань проблемного характеру в умовах дефіциту часу їхня результативність знижується. Вони менш наполегливі у досягненні мети, не схильні планувати своє майбутнє а лише планують його на недалеку перспективу.

Формування мотивації уникнення невдач пов'язано з минулими невдачами у певній сфері діяльності, несформованій самооцінці, надмірним контролем зі сторони дорослих в дитинстві, неуважністю до інтересів дитини, придушення ініціативи.

Іноді потрібно поєднувати обидва ці види мотивації, адже часто, щоб досягти мети швидше необхідно продумати, які невдачі можуть трапитися на шляху, та оминуть їх.

Список літератури:

1. Гордєєва Т. О. Психологія мотивації досягнення. М. : Смысл, 2006. 336 с.
2. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. К. : Каравела, 2008. 352 с.